Y 22996/040/16

26.10.2017

Kirjallinen asiantuntijalausunto

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi joukkoliikennelain 12 §:n muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 144/2017 vp)

VR-Yhtymä Oy (**VR**) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkokentässä mainitusta hallituksen esityksestä ja lausuu siitä seuraavaa:

1. Laki rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain 59 §:n muuttamisesta

Siirtymäsäännösten muuttaminen hallituksen esityksen mukaisesti on välttämätöntä. Viittamme tältä osin LVM:lle 1.6.2017 toimitetussa lausunnossa jo esittämiimme perusteluihin (*Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi*):

> *Liikenteen palvelulain lainsäädäntöprosessin yhteydessä on huolehdittava, että kelpoisuuslain 59.4 §:n muutos saatetaan kaikissa tapauksissa voimaan ennen tämän vuoden loppua (31.12.2017). Tämä voi edellyttää ko. lakikohdan käsittelyä erillisenä, jos liikennepalvelulain mukaista käsittelyä ei ehditä tehdä ennen vuodenvaihdetta.*
>
> *Toiminnanharjoittajien on noudatettava nykyisen kelpoisuuslain 59.4 §:n mukaista määräaikaa, kunnes kelpoisuuslakia on sitovasti muutettu. Käytännössä kelpoisuus- ja lupakirjojen hakeminen ei ole enää mahdollista nykyiseen määräpäivään 31.12.2017 mennessä. LVM on aikaisempien keskustelujen perusteella luvannut tehdä tarvittaessa erillisen lainsäädäntöaktin tältä osin.*

Nykyisen kelpoisuuslain (1664/2009) muutosprosessin julkilausuttuna lähtökohtana on ollut koko ajan, että nykyisin voimassa olevia määräaikoja lupa- ja kelpoisuuskirjojen hakemiselle ei tarvitse noudattaa uuden liikennepalvelulain säätämisestä johtuen. Mikäli lakimuutosta ei nyt toimeenpantaisi ehdotetulla tavalla, merkittävä osa kuljettajista ja liikenneturvallisuustehtävissä toimivista henkilöistä menettäisi kelpoisuutensa suorittaa työtehtäviään, joka vaarantaisi vakavasti koko rautatiejärjestelmän toimivuuden 1.1.2018 lukien.

VR-Yhtymä Oy
PL 488 (Vilhonkatu 13)
00101 Helsinki
P. 0307 10
F. 0307 21 700
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi
Y-tunnus 1003521-5
VR-Yhtymä Oy, Helsinki
Vilhonkatu 13, 00100 Hki

2. Laki liikenteen palveluista annetun lain III osan 2 luvun 2 §:n muuttamisesta

Liikennepalvelulain IIII osan 2 luvun 2 §:n 1 momentin myyntirajapinnan avausvelvoitetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että pääsyn myyntirajapintaan edellytettäisiin tapahtuvan ”ilman käyttöä rajoittavia ehtoja”. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan kyseessä olisi vain säännöksen täsmentäminen, joka olisi alun perinkin ollut säännöksen tavoitteena.

Pidämme ehdotettua muutosta tarpeettomana ja epäselvänä. Lain 4 §:n mukaan rajapinta on avattava oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin, mutta nyt 2 §:ään ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan ehtoja ei saisi asettaa. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan käyttöehdot ja ”muut vastaavat seikat” rajapinnalle olisivat kuitenkin sallittuja. Lain ehdotettu muutos saattaa johtaa helposti ristiriitaiseen tulkintaan, vaikka lainsäätäjä ei olekaan tarkoittanut tätä.

Käytännössä myyntirajapinnan avaus edellyttää aina osapuolten välistä sopimusta ja tämä on todettu myös liikennepalvelulakia koskevassa hallituksen esityksessä. Kyse on jälleenmyyntivelvoitteesta, jonka tarvittavista ehdoista on sovittava osapuolten kesken. Tämä on kaikkien osapuolten ja ennen kaikkea asiakkaan etu. Ei ole mahdollista hoitaa jälleenmyynnin kannalta välttämättömiä asioita ilman kaupallista sopimista.

LVM:n mukaan ehdotetulla muutoksella ei ole tarkoitus rajoittaa myyntirajapinnan edellyttämää sopimista, vaan päinvastoin LVM ja muut viranomaiset pitävät välttämättömänä jälleenmyyntiin liittyvien tarpeellisten tavanomaisten sopimusehtojen ottamista asiaa koskeviin sopimuksiin. Nyt ehdotettu muutos koskisi vain rajapinnan käyttöehtoja, joiden osalta haluttaisiin täsmentää, että nämä ehdot eivät saa olla käyttöä rajoittavia. Tämä ei käy kuitenkaan riittävästi ilmi ehdotetusta muutoksesta, vaan käytännössä muutos vain sekoittaisi tilannetta.

Liikennevirastolla, Trafilla ja Viestintävirastolla on vireillä Lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuus -hanke (ns. Lippu-projekti). LVM, lukuisat muut viranomaiset sekä keskeiset liikkumis-, välitys- ja yhdistämispalveluiden tarjoajat ovat mukana projektissa. Hankkeen tehtävänä on valmistella alan toimijoiden yhteistyöverkostossa käytännesäännöt liikkumispalveluiden tarjoajien sopimuksista ja yhteistyöstä matkaketjujen tarjoamiseksi (liiteenä). Käytännesääntöjen on tarkoitus ”opastaa sopimusten tekemisessä” ja ”toimia tarkistuslistana asioista, jotka liikkumispalvelun tarjoajien täytyy ottaa huomioon tai jotka kannattaa ottaa huomioon sopimuksia tehtäessä”.

Käytännesääntöjen lähtökohtana ja painavana suosituksena on, että osapuolet tekevät tarvittavan sopimuksen myyntirajapinnan avauksesta. Lippu-projektissa ohjeita sopimuksella sovittavista asioita on lähes 30 sivua. Projektin alustavankin määrittelyn mukaan sovittavia asioita olisi ainakin:

VR-Yhtymä Oy

PL 488 (Vilhonkatu 13)
00101 Helsinki

P. 0307 10
F. 0307 21 700

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi

Y-tunnus 1003521-5

VR-Yhtymä Oy, Helsinki
Vilhonkatu 13, 00100 Hki

- rajapinnat ja niiden määrittely
- hinnoittelu
- tietoturva
- laatu
- tiedottaminen ja tietojen vaihto
- häiriö- ja muutostilanteet
- tietosuoja
- maksut ja maksupalvelut
- tunnistuspalvelut
- tavaramerkkien käyttö
- sopijapuolten vastuunjako ja korvausvastuut
- salassapito
- sopimuksen siirto
- riitojen ratkaisu
- sopimuksen päättymien

Sopimusehtojen suosituksia on valmisteltu ja valmistellaan edelleen syksyn aikana useissa Lippu-projektin verkostokokouksissa ja työpajoissa. LVM ja Lippu-projektissa edustettujen viranomaisten mukaan yllä mainituista asioista tulee sopia lakiin nyt ehdotetusta lisäyksestä huolimatta ja että nyt käsillä olevan muutosehdotuksen tarkoituksena ei ole rajoittaa tällaista sopimista. On siis kaikin puolin selvää, että myyntirajapinnan käyttöoikeuteen tulee liittymään tarvittavia ehtoja. Valmistelutyössä ei ole tullut mitenkään esiin tarve nyt ehdotetulle täsmennykselle. Näillä perusteilla emme kannata ehdotetun muutoksen tekemistä.

Mielestämme tämän kaltainen muutosehdotus ehdotus olisi ollut perusteltua valmistella liikennepalvelulakiin muutoin kuuluneessa sidosryhmäyhteistyössä ja laajemmalla kuulemisella. Asiaa ei ole käsitelty esimerkiksi liikennepalvelulain seurantaryhmässä tai yllä mainitussa Lippu-projektissa. Ei ole myöskään perusteltua, että liikennepalvelulain muuttamisesta ja vieläpä rajapintojen avauksesta on vireillä kaksi samanaikaista hallituksen esitystä.

VR-YHTYMÄ OY

Timo Koskinen
henkilöstöjohtaja

Maisa Romanainen
divisioonajohtaja, Matkustajaliikenne

Liite:

Luonnos Trafin käytännesäännöiksi liikkumispalveluiden tarjoajien sopimuksista ja yhteistyöstä matkaketjujen tarjoamiseksi